

עין משפט
גַּר מִצוּחַ

קַח א טוֹשֵׁעַ אֲדַעֵם סִי

א סַעִיף א בַּהֲגִיטָה:

קו ב ג שס סַעִיף א:

קו ד מיי' פטיו' מהלכות
אשדות הלכה ג טויר
ש"ע שס סַעִיף ד:

‏◈ ◈‏

תורה אור השלם

1. ומוציא אני מר ממנות
את האשה אשר היא
ממזדים וזרמים לבה
אמרים ידיה טוב לפני
האלהים ימלט ממנה
והוטא ילכד בה:

קהלת ז כו

2. יהי מקורך ברוך
ושמח ממאשת נעורייך:

3. מקצא אשה מקצא טוב
והפק רצון מני:

משלי יח כב

4. גרש ליץ ויצא מדרך
וישבת דין וקלון:

משלי כב י

5. דלף טורד ביום סגריר
ואשת מדינים נשתתה:

משלי כו טו

6. לכן בה אמר יי' הגני
מביא אליהם רעה אשר
לא יוכלו לצאת ממנה
והקפו אלי ולא אשמע
אליהם: ירמיהו יא יא

7. נשקד על פשעי בנין
ישתרגו עליו על צארי
הכשיל בוי נתנני אדני
בידי לא אוכל קום:

איכה א יד

8. בניך ובנותיך נתנים
לעם אחר ועיניך ראות
וקלות אליהם כל היום
ואין לאל ידך:

דברים כח לב

9. הם קנאוני בלא אל
פעשוני בהבליהם ואני
אקניאם בלא עם בגוי
נקב אכעיסם:

דברים לב כא

10. למנצח לדרו אמר
נקב לבבו אין אלהים
החזיתו התעיצו עלילה
אין עשה טוב:

התלים יד א

11. ואם לא תשמעו
בקול יי' ומוריהם את פי יי'
והקתה יי' בכם
ובאבותיכם:

שמואל א יב טו

12. ושטחם לשמש
ולירח ולכל צבא
השמים אשר אהבתם
ואשר עבדום ואשר
הלכו אחריהם ואשר
דרשום ואשר השתחוו
להם לא יאספו ולא
יקברו לדמן על פני
הארמה יהוי:

ירמיהו ח ב

13. ונבחר מות מחיים
לכל השארים הנשארים
מן המשפחה הרעה
הזאת בכל המקומות
הנשארים אשר הדרתים
שם נאם יי' צבאות:

ירמיהו ג ג

14. כי לא לעולם ארוב
ולא לנצח אקצוף כי רוח
מלפני יעטוף ותשמות
אני עשיתי:

ישעיהו נו טז

15. שפר דם האדם
באדם דמו ישפר כי
בצלם אלהים עשה את
האדם: בראשית ט ז

16. ואתם פרו ורבו
שרצו בארץ ורבו בה:

בראשית ט ז

17. ובנהו יאמר שובה
יי' ורבבות אלפי ישראל:

במדבר י לו

סג:

מן החטא. הרהור עזירה: **עצורי מיעברא צמלה**. נוחה לרלות ומעצרת על מדומיה: **פומא**. לקלל ולגדף עד זמן סעודה כדי לעצרו: **ומהדרא ליה גגא**. שלא לאכול עמו ומלערמו: **מספקקין**. נסתמין לשון ויפק [משלי ח] כמו פוקקין הנקבים (שבת דף קסה): **לרסה צדדה**. ישא אחרת אללה: **בחדרסה**. מקבלת תוכחה יותר: **צסילסא**. קוץ: **סגריה**. יוס צדד ורוח: **דלף טורד וגו'** **ואשם מדינים נשסוה**. שוין הן: **סלון צנספו**. שאין לו זריעה בקרקע דכל שעה מיצר ודואג שמה מייקר התצווה או יעלו שערי שצר: **אין אלהים**. מי שאמר אין אלהים קרי נבל: **חדרי**. פרסיים רשעים ומבזין

מן החטא ⁽⁶⁾מקרי ליה רב יהודה לרב יצחק בריה ¹ומוציא אני מר ממות את האשה א"ל כגון מאן כגון אמך ⁽⁶⁾ והא ²מתני ליה רב יהודה לרב יצחק בריה אין אדם מוצא קורת רוח אלא מאשתו ראשונה שנאמר ²יהי מקורך ברוך ושמה מאשת נעורך וא"ל כגון מאן כגון אמך מתקיף תקיפא ועבורי מיעברא במלה היכי דמי אשה רעה אמר אבבי מקשטא ליה תכא ומקשטא ליה פומא רבא אמר תכא ומהדרא ליה גבא אמר רבי חמא בר חנינא ⁴כיון שנשא אדם אשה עונותיו מתפקקין שנאמר ³מצא אשה מצא טוב ויפק רצון מה' ⁵במערבא כי נסיב אינש איתתא אמרי ליה הכי מצא או מוצא מצא דכתיב מצא אשה מצא טוב מוצא דכתיב ומוציא אני מר ממות את האשה אמר רבא אשה רעה מצוה לגרשה דכתיב ⁴גרש ליץ ויצא מדרך וישבות דין וקלון ואמר רבא אשה רעה וכתובתה מרובה צרתה בצדה דאמרי אינשי בחברתה ולא בסילתא ואמר רבא קשה אשה רעה כיום סגריר שנאמר ⁵דלף טורד ביום סגריר ואשת מדינים נשתוה ואמר רבא בא וראה כמה טובה אשה טובה וכמה רעה אשה רעה כמה טובה דכתיב מצא אשה מצא טוב אי בגוה משתעי קרא כמה טובה אשה רעה כמה רעה אשה רעה דכתיב ומוציא אני מר ממות את האשה אי בגוה משתעי קרא כמה רעה אשה רעה שהכתוב מוגה אי בגיהנם משתעי קרא כמה רעה אשה רעה שגיהנם נמשלה בה ⁶הנני מביא רעה אשר לא יוכלו לצאת ממנה אמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה וזו אשה רעה וכתובתה מרובה ⁷נתנני ה' בידי לא אוכל קום אמר רב חסדא אמר מר עוקבא בר חייא וזו אשה רעה וכתובתה מרובה במערבא אמרו זה שמונותיו תלוין בכספו ⁸בניך ובנותיך נתונים לעם אחר ⁷אמר רב חנן בר רבא אמר רב וזו אשת האב ⁹בגוי נבל אכעיסם אמר רב חנן בר רבא אמר רב וזו אשה רעה וכתובתה מרובה רבי אליעזר אומר אלו הצדוקים וכן הוא אומר ¹⁰אמר נבל בלבו אין אלהים וגו' במתניתא תנא אלו אנשי ברבריא ואנשי מרטנאי שמהלכין ערומים בשוק שאין לך משוקין ומתועב לפני המקום יותר ממי שמהלך בשוק ערום רבי יוחנן אמר אלו חברים ואמרו ליה לר' יוחנן אתו חברי לבבל שגא נפל אמרו ליה מקבלי שוחרא תריין יתיב גזרו על ג' מפני ג' גזרו על חברי לבבל שגא נפל אמרו ליה מקבלי שוחרא תריין מפני הטבילה קא מחטבינן שכבי מפני ששמוחים ביום אידם שנאמר ¹¹והיתה יד ה' בכם וכאבותיכם אמר רבה בר שמואל וזו שמואלי שכבי דאמר מר בעון חיים מתים מתחטמין א"ל רבא לרבה בר מארי כתיב ¹²לא יאספו ולא יקברו לדומן על פני האדמה יהיו וכתביב ¹³ונבחר מות מחיים אמר ליה נבחר מות לרשעים שלא יחיו בעולם הזה ויחטאו ויפלו בגיהנם ⁶כתוב בספר בן סירה אשה טובה מתנה טובה ¹⁴לבעלה וכתביב טובה בחיק ירא אלהים נתנן אשה רעה צרעת לבעלה מאי תנתייה גירשנה ויתרפא מצרעתו אשה

כפלים העולם עניך מאשת חן פן תלכד במצודתה אל תט אצל בעלה למסוך עמו יין ושכר כי בתואר אשה יפה רבים הושחתו ועצומים כל הרוגיה רבים היו פצעי רוכל המרגילים לדבר ערוה בניצוץ מבעיר גחלת ככלוב מלא עוף כן בתיהם מלאים מרמה אל תצר צרת מחר כי לא תדע מה ילד יום שמא מחר בא ואיננו נמצא מצטער על העולם שאין שלו מגע רבים מתוך ביתך ולא הכל תביא ביתך רבים יהיו דורשי שלומך גלה סוד לאחד מאלף ¹אמר רבי אסי אין בן דוד בא עד שיכלו כל הנשמות שבגוף שנאמר ¹⁴כי רוח מלפני יעטוף ונשמות אני עשיתי תניא רבי אליעזר אומר ²כל מי שאין עוסק בפריה ורביה כאילו שופך דמים שנאמר ¹⁵שופך דם האדם באדם דמו ישפך וכתביב בתריה ¹⁶ואתם פרו ורבו רבי ¹¹יעקב אומר נביאילו ממעט הדמות שנאמר ¹⁵כי בצלם אלהים עשה את האדם וכתביב בתריה ואתם פרו וגו' בן עזאי אומר כאילו שופך דמים וממעט הדמות שנאמר ואתם פרו ורבו אמרו לו לכן עזאי יש נאה דורש ונאה מקיים נאה מקיים ואין נאה דורש ואין נאה מקיים אמר להן בן עזאי ומה אעשה ישנפשי חשקה בתורה אפשר לעולם שיתקיים על ידי אחרים תניא אידך רבי אליעזר אומר כל מי שאין עוסק בפריה ורביה כאילו שופך דמים שנאמר שופך דם האדם וסמך ליה ואתם פרו וגו' רבי אלעזר בן עזריה אומר כאילו ממעט הדמות בן עזאי אומר וכו' אמרו לו לכן עזאי יש נאה דורש וכו' ¹⁷ת"ר ¹⁷ובנחה יאמר שובה ה' רבבות אלפי ישראל

הבא על יבמתו פרק ששי יבמות

ואינם מכירים כבודם של ישראל: **גגא**. כסף: **נפל**. מרוב זכר שהיו בני הישיבה מסורים צידם: **אמרו ליה** **מקנני שוחדא**. לבטל גזירתא: **סריץ יסיב**. ושמח: **אמרו ליה על שלשה גזרו**. אמר להם מפני שלשה עבירות שהיו ציד בני צבל: **גזרו על הכשר**. שלא יאכלו זכר שחוטט: **אמר להם מפני עבירה שצידם שהיו גזילים** ¹ינועל המרחלאות מפני הטעילה. שלא היו זהירין בה: **מחטטי שצבי**. מוציאם הנקצרים מקצריהם]: **ששמוים ציוס אידם**. צאה עליהם זו הגזרה להתאבל בה: **צנס וצאצויים**. ואבותם ככר מתו ומה מכה יש בהן [אלא] חטוטי שצבי: **וכסיב ונצחר מוט מחיים**. צמריה דההוא קרא דהואיל ואין ניתנים לקצורה היאך יצחרו החיים למות: **א"ל**. האי נצחר לא קאמר שיהו הן צוחרין מות מחיים אלא נציח הוא קאמר להו מוטצז להן לרשעים שימותו ממנה שיחטאו ויחיו: **מספר ימיו כפלים**. כלומר שמח בחלקו ודומה לו כאליו ימיו כפלים: **מאשם חן**. של אחרים: **רוכל**. המוכר צשמים לנשים להתקטט בהן ומצוי צו יחלוף וצא צעלה ופלעו: **כנילוץ אש המנעיר גחלם**. כן ילכו מצעירו: **כללוצ**. קן עופות: **מחר**. מת ואיננו צעולם ולא יראה אותה דאגה שהוא מיצר וירא ודואג עליה ונמצא שנצטער אתמול על עולם שאין שלו: **גוף**. פרגוד שחוץ צין שכינה למלאכים ושם רוחות ונשמות נמוגות שנצטרו מששת ימי בראשית העתידות להנתן צגופים העתידים להצרפות: **שנאמר כי רוח מלפני יעטוף**. הגאולה ונשמות שאני עשיתי ^(א): **יעטוף**. לשון עכבה כדכתיב (בראשית ג) והיה העטופים ללצן. ורישיה משתעי צגאולה כי לא לעולם ארצי וגו': **ואשם פרו ורבו**. צמריה דמרוייהו כמיצ הלכך כמו שעשה שמינן הוא: **מתני'**

יפה אשרי בעלה מספר ימיו ויבחר יפה רבים יהיו דורשי שלומך גלה סוד לאחד מאלף ¹אמר רבי אסי אין בן דוד בא עד שיכלו כל הנשמות שבגוף שנאמר ¹⁴כי רוח מלפני יעטוף ונשמות אני עשיתי תניא רבי אליעזר אומר ²כל מי שאין עוסק בפריה ורביה כאילו שופך דמים שנאמר ¹⁵שופך דם האדם באדם דמו ישפך וכתביב בתריה ¹⁶ואתם פרו ורבו רבי ¹¹יעקב אומר נביאילו ממעט הדמות שנאמר ¹⁵כי בצלם אלהים עשה את האדם וכתביב בתריה ואתם פרו וגו' בן עזאי אומר כאילו שופך דמים וממעט הדמות שנאמר ואתם פרו ורבו אמרו לו לכן עזאי יש נאה דורש ונאה מקיים נאה מקיים ואין נאה דורש ואין נאה מקיים אמר להן בן עזאי ומה אעשה ישנפשי חשקה בתורה אפשר לעולם שיתקיים על ידי אחרים תניא אידך רבי אליעזר אומר כל מי שאין עוסק בפריה ורביה כאילו שופך דמים שנאמר שופך דם האדם וסמך ליה ואתם פרו וגו' רבי אלעזר בן עזריה אומר כאילו ממעט הדמות בן עזאי אומר וכו' אמרו לו לכן עזאי יש נאה דורש וכו' ¹⁷ת"ר ¹⁷ובנחה יאמר שובה ה' רבבות אלפי ישראל

מדרש, יעטוף כמו (בראשית ג) והעטופים ללצן (נדה ג:) כי לא לעולם ארץ, לאחר זמן הגאולה, ולא לנצח אקטף מלגאול, כי רוח אשר לפני, נשמות שגוף, יעטוף הוא המאחר, כמו העטופים ללצן,

מסורת הש"ס

(א) [נסהדרין כג: א], (ב) שם, (ג) שם, (ד) שם, (ה) שם, (ו) [נסהדרין ק: ע"ש], (ז) לעיל סב. ע"ז (ה. מדה יג: ז) [וינלוקט ובעי"א איתא רבי עקיבא וכן איתא בשאלתות פ' נח סימן ה וע"ע מוספתא פ"ח:] (ח) [צ"ק פה. ע"ש], (ט) ס"א וסמך רש"ל, (י) [רש"ל], (י) [רש"ל],

‏◈ ◈‏

הגהות הב"ח

(א) יבא כגון אמך איני והא מתני: (ב) שם מתנה טובה בחוק ירח כליל ומצות לבעלה וכתבי טובה מתקן: (ג) רש"י ד"ה שאלמך כי רוח וכו' שאני עשיתי יעטוף ומסיפא לרישיה מידרש:

‏◈ ◈‏

תוספות ישנים

אחרו חכמי לנצל שגא פל מפורש בשבת (פ"ק) [נדן מה]:

‏◈ ◈‏

מוסף רש"י

בסילתא. צקעת עבה (נדה יט:). זו חטוטי שבבי. והא מכת ביוין של המים (שחזאל א יב טח). מספר ימיו בפלים. מרוב האגה חשוזין כפלים (סנהדרין ק). רבים היו פצעי ורכי. כמה וכמה מכות מקבל רוכל המחזוי צעיר וושא תשטיש נסיו ועסקו שמהם, שפעמים שמואלא בעלה עמה מחזיח עס אשמו ומכזה ויפלטו (שם). המרגילים לדבר ערוה. יחלוף הרי הן כנילוץ המנעיר את הגחלת, כשצבי המנעיר את הפסח, קי כל אשר להם כלל וכול. גחלת איקרי פחם שאינו צוער כדלמרינן (צרכות גג:) גחלים עוממות (סנהדרין טח). ככלוב. דירה של עופות (שם). מה ילד יום. מה ארע היום שמת למחר איננו שמת הוא היום (שם). נמצא מצטער על העולם שאין שלו. שמיצר על יום שאינו עתיד לראות, ויחיו עולם שאינו שלו שהוא נצטער עליו ודואג על חסם מיום המתהת שלא תצא עליו לרה (שם). רבים יהיו דורשי שלומך. שתהא מתאבה עס הכל, ואף על פי כן לא תגלה סודך לטלס אלא לנאח מני חלף (שם). עד שיכלו כל הנשמות שבגוף. אחר יט ושמו גוף ומצראשית ונצרו כל הנשמות העמידות להולד ומתם לשם (ע"ז ה.) אור: חדר, כי גוף שם מקום המיוות לנשמות העתידים להיות מלפני (נדה ג:). כי רוח מלפני יעטוף. הרוחות שלפני שגופני להיות וולדים קודם יעטוף, מעכב את הגאולה, דקרא בגאולה כתיב, כי לא לעולם ארצי ולא לנצח אקטוף וגו' ונשמות שאני עשיתי יעטוף, ומסיפיה לרישיה ונשמות שאני עשיתי (ע"ז ה.).